

Τ' ΑΝΕΒΑΣΜΑ ΣΤΑ ΒΟΥΝΑ

Θεοδ. Θωμοπούλου

Μόλις αρχίζουν να «τὸ λέν' οἱ κοῦκοι στὰ βουνά κι' οἱ πέρδικες στὰ πλάγια» χαιρετᾶνε κι' οἱ βλάχοι μας τὰ χειμαδιά τους πῶχουν στὰ νότια ριζὰ τοῦ Ζυγοῦ, ἀπ' τὸ Κρουονέρι ἴσαμε τὸ Χρυσοβέργι, τὴ Λεπενού, τὸ Βραχῶρι, τὴ Θήβα, τὴ Λαμία, τὴ Λειβαδιά καὶ τὴ Θεσσαλία, κι' ἀρχίζουν ν' ἀνεβαίνουν τὸ Μπούμιστο (Ἀκαρνανικά), τὴν Κυρα-Βγένα τὰ Βαρδούσια, τὸν Παρνασσό, τ' Ἄγραφα, τὴ Γκιώνα, τὴν Ὁξυά, τὸ Βελούχι, τὴν Καλιακούδα καὶ τὴ Χελιδόνα. Ξεκινᾶνε πρῶτα οἱ γυναῖκες μὲ τὰ ζᾶ φορτωμένα καὶ φτάνοντας γρηγορώτερα στοὺς ἐνδιάμεσους σταθμοὺς περιμένουν καὶ τὰ κοπάδια μὲ τὴ τσοπαντούρα, μὲ ἐτοιμασμένα τὰ φαγητὰ καὶ τ' ἀχνιστὸ ψωμὶ τῆς γάστρας. Τὶς περισσότερες φορὲς περνᾶει δλάκερος ὁ Ἀπρίλης στὸ δρόμο καὶ τοὺς βρίσκει κι' ὁ Μάης. Ἀγάλια - ἀγάλια ἢ βλαχιά μὲ τὸ κοπάδι τῆς βόσκοντας, σκαρφαλώνει στ' ἀθάνατα ρουμελιώτικα βουνά. Ἐκεῖ ἀπάνω ψηλότερα ἀπὸ 1600 μέτρα πὺ δὲν φυτρώνει δένδρι, ὅταν φύγουν τὰ χιόνια βγαίνει ἀφράτο καὶ καταπράσινο χόρτο, νόστιμο καὶ πολὺ θρεπτικὸ γιὰ τὰ ζῶα. Στὶς ἡμέρες ραχοῦλες στέκονται τὰ πρόβατα, ἐνῶ τὰ γίδια σκαρφαλώνουν στὶς λογγωμένες πλαγιές, στὶς λαγκαδιές καὶ μέσα στὰ ρέματα πὺ δίνουν κλαρὶ μὲ φύλλωμα.

Ἐπειδὴ τὰ βουνίσια αὐτὰ βοσκοτόπια εἶναι χωρισμένα μόνο κατὰ κοινότητες, γι' αὐτὸ συνήθως κάνουν τὸ σμίξιμο καὶ βόσκουν πολλὰ κοπάδια τοῦ ἴδιου χωριοῦ ἀντάμα.

Σ' ἓνα ἀπάγγιο μέρος κάνουν τὸ «στανοτόπι» καὶ ἐκεῖ σιμὰ τὰ βλαχοκόνακα, πὺ εἶναι πρόχειρα ἀπὸ κλαδιὰ ἔξ ὀλοκλήρου ἢ ταράτσες μὲ χῶμα ἀπὸ πάνω καὶ ξερολίθι στὰ πλάγια. Δὲν κάνουν μόνιμες ἐγκαταστάσεις γιὰ τὴ δροσάπια, τὰ χιόνια κι' οἱ ἀέρηδες πὺ τὰ δέρνουνε τὸ χειμῶνα τὰ καταστρέφουν καὶ τὴν ἄλλη ἀνοιξη εἶναι ἀναγκασμένοι νὰ τὰ ξαναφτιάξουν.

Τὸ βλαχοκόνακο μεσ' στὴ μέση ἔχει τὸ γονολίθι (πυρομάχο) πὺ ἀνάβουν τὴ

φωτιὰ γιὰ ζεστασιά, γιὰ μαγεῖρεμα καὶ γιὰ τὴ γάστρα μὲ τὸ χαμποκούκι.

Ἡ ζωὴ τοῦ βλάχου στὰ χειμαδιά εἶναι ἀναγκαστικὴ. Χαίρεται καὶ τραγουδάει τὸ ἀνέβασμά του στὰ βουνά, ἐκεῖ πὺ λαχταράει γιὰ τὴν ἐκεῖ ψηλὰ ζεῖ ζωὴ ξένοιαστη κι' εὐχάριστη. Δὲν ἔχει τὴ συλλογὴ μὴν τοῦ πέσουν τὰ ζωντανά του σὲ κανένα σπαρτὸ καὶ πληρώνει κανένα χαράτσι. Δὲν ἔχει γέννο, κι' ἀποκόματα, οὔτε ξεχωριστὰ κοπάδια γιὰ τὰ γεννημένα, γιὰ τὰ στέρφα καὶ γιὰ τὰ γαλάρια. Δὲν ἔχει μπόρες καὶ βαροχειμωνιές. Ἐχει ξεγνοιασιά καὶ ἀμαλαγιά. Ἀπὸ κάτω βιάζεται νὰ τὰ πατήση καὶ λέει :

«Βελούχι μου παράμορφο κι' Ὁξυά ζωγραφισμένη,
Λειώστε τὰ χιόνια γλήγορα, νὰ χορταριάσ' ὁ τόπος
Νὰ βγοῦν οἱ βλάχοι στὰ βουνά, νὰ βγοῦν κι' οἱ βλαχοπούλες
Νὰ βγῆ τ' Ἀλέκου ἢ ἀδελφῆ καὶ τοῦ Νταβέλ' ἢ μάννα.
Πέτρα τὴν πέτρα περπατεῖ, λιθάρι τὸ λιθάρι.
Νὰ βγοῦν τὰ λάια πρόβατα μὲ τὰ χοντρά κουδούνια.
Νὰ βγοῦν τ' ἀρνάκια παίζοντας, βελάζοντας στὶς ράχες».

Τὰ βουνά μὲ τὴ βλαχιά νοιώθουν πὺς ὁμορφαίνουν γι' αὐτὸ ἅμα ἀργήσουν νὰ φανοῦν :

Καὶ τὰ λιθάρια ρώταγαν καὶ τὰ λιθάρια λένε
—Πέτρα μ' τὰ πὺν τὰ πρόβατα πέτρα μ' τὰ πὺν τὰ γίδια;
—Δύκος ἔφαγε τὰ πρόβατα καὶ τσάκαλος τὰ γίδια.

Σὲ πολλὰ βουνά (Γκιώνα, Ἀκαρνανικά, Ἄγραφα) εἶναι δύσκολη ἢ ὕδρευση πὺ γίνεται ἀπὸ λούτσες (τεχνητὲς λίμνες) ἢ στέρνες πὺ στερεύουν κατὰ τὸν Ἰούλιο-Αὐγουστο καὶ ὑποφέρουν τὰ ζῶα. Ἡ μεγαλύτερη ὅμως πάλι γίνεται μὲ τοὺς λύκους καὶ τὰ τσακάλια. Στὸν ἀγῶνα αὐτὸν τοῦ παραστέκει ὁ πιστὸς του σκύλος. Μ' ὅλα αὐτὰ ὅμως ὁ βλάχος ζεῖ καὶ ὑπομένει ὅλο τὸ χειμῶνα μὲ τὴ λαχτάρα καὶ τὴ νοσταλγία νὰρθ' ἢ ἀνοιξη, νὰ λειώσουν τὰ χιόνια καὶ νὰ πάρη τὴν ἀνηφορικὴ στράτα γιὰ τὰ ψηλὰ κι' ἀθάνατα ρουμελιώτικα βουνά πὺ χεῖ ὀλόρθα μέσα στὴν ψυχὴ του καὶ τ' ἀγαπάει σὰν τὸν ἑαυτό του.